

Β' Ομάδα : **Πειθώ στον πολιτικό λόγο**

Βαλασιδης Θανάσης
Βασιλακοπούλου Ραφαέλα
Γούλας Χρήστος
Ζάχος Κλέαρχος
Κολιντζαρίδου Δήμητρα
Παπανικολόπουλος Κωνσταντίνος
Σαταμέτου Φωτεινή

Ο πολιτικός λόγος - είτε **γραπτός** (π.χ. άρθρα και συνεντεύξεις) είτε **προφορικός** (π.χ. ομιλίες, διαλέξεις κτλ.) αναφέρεται σε ζητήματα **γενικότερου** ενδιαφέροντος: *οικονομικά, κοινωνικά, εξωτερικής πολιτικής* κ.ά. Είναι φυσικό λοιπόν να **απευθύνεται** σε **ευρύ** κοινό - ουσιαστικά, στο **σύνολο των ψηφοφόρων μιας χώρας**.

Χαρακτηριστικά του πολιτικού λόγου

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία που κατατάσσουν ένα κείμενο στον πολιτικό λόγο είναι:

- **Η επικοινωνιακή του περίπτωση:**
  - μιλάει ή γράφει κάποιος που ασχολείται με την πολιτική, π.χ. με την ιδιότητα του βουλευτή, του δημάρχου κ.λπ.,
    - αναφέρεται σε ζητήματα που άπτονται (σχετίζονται με) της πολιτικής,
  - απευθύνεται σε ένα ακροατήριο και προσπαθεί να το πείσει για την ορθότητα των απόψεων και προτάσεών του,
  - αλλά και η σχετική προσφώνηση και αποφώνηση, αν υπάρχουν, π.χ. Κύριοι βουλευτές...
- **Η πολιτική ορολογία:** χρήση λέξεων και όρων που παραπέμπουν στην πολιτική, π.χ. αναφορά στην πολιτική ζωή, σε πολιτικά συστήματα και ιδεολογίες ...
- **Ο λεκτικός πληθωρισμός:** επαναλήψεις, πλεονασμοί, κατάχρηση συνωνύμων..., προκειμένου να επικεντρωθεί η προσοχή του δέκτη σε αυτές τις αναφορές.
- **Η βεβαιωτική διατύπωση:** ο πολιτικός λόγος ενέχει βεβαιωτικό περιεχόμενο, δηλαδή αυξημένη δόση σιγουριάς, προκειμένου να πείθει για την ορθότητά του.
- **Η δεοντολογική διατύπωση:** η αναφορά στο «τι πρέπει να γίνει», προκειμένου ο πομπός να πείσει πως έχει πλήρη επίγνωση των καταστάσεων και είναι σε θέση να καταθέσει προτάσεις και λύσεις για τα διάφορα προβλήματα που απασχολούν την κοινωνία.

- **Η υποσχεσιολογία:** οι συχνές υποσχέσεις («θα»), προκειμένου να πεισθεί ο δέκτης πως ο πομπός δεσμεύεται για την υλοποίηση των θέσεων-προτάσεων του. Με τον τρόπο αυτό ο πομπός προσπαθεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη και την εύνοια του δέκτη.
- **Η συνθηματολογία:** κωδικοποιημένες φράσεις που μπορούν να γίνουν συνθήματα και να επηρεάσουν ασυνείδητα το δέκτη.
- **Το πομπώδες ύφος:** η μεγαλοστομία είναι σύνηθες φαινόμενο στον πολιτικό λόγο, προκειμένου ο πομπός να προβάλλει το πολιτικό του ανάστημα ή να «λεονταρίζει».
- **Η χρήση λέξεων ή φράσεων με αυξημένο συγκινησιακό ή ηθικό υπόστρωμα ως μέσο επίκλησης στο συναίσθημα και το ήθος του δέκτη, αλλά και στο ήθος του πομπού:** ο πολιτικός λόγος συχνά είναι διανθισμένος με λέξεις/φράσεις τύπου «για τα συμφέροντα του τόπου», «είναι χρέος όλων μας», «οφείλουμε», «πρώτα ο άνθρωπος» κ.λπ., προκειμένου να προκαλέσει συναισθήματα (π.χ. το αίσθημα ευθύνης) στο δέκτη και να τον επηρεάσει στις αποφάσεις του. Παράλληλα, ο πομπός κάνει επίκληση στο ήθος του, π.χ. ότι είναι υπέρμαχος των ηθικών αρχών και αξιών και έτσι αποσκοπεί στο να κερδίσει την εμπιστοσύνη του δέκτη.
- **Η χρήση επιθέτων-αξιολογικών χαρακτηρισμών ως μέσα επίκλησης στο ήθος του πομπού ή επίθεσης στο ήθος του αντιπάλου:** ο πομπός συχνά χρησιμοποιεί επίθετα, προκειμένου να αποδώσει αξιολογικούς χαρακτηρισμούς, τόσο για το πρόσωπό του (θετικοί αξιολογικοί χαρακτηρισμοί), κάνοντας επίκληση στο ήθος του, όσο και στους αντιπάλους του (αρνητικοί αξιολογικοί χαρακτηρισμοί), κάνοντας επίθεση στο ήθος του αντιπάλου του για να τον μειώσει στη συνείδηση του δέκτη.
- **Η χρήση του πρώτου προσώπου:** είτε του πρώτου ενικού, προκειμένου ο πομπός να δείξει πως μπορεί να ηγηθεί (ηγετική φυσιογνωμία), είτε του πρώτου πληθυντικού, προκειμένου να δείξει ότι ανήκει -και κατ'επέκταση εκφράζει- τους δέκτες στους οποίους απευθύνεται.

Τρόποι και μέσα πολιτικής πειθούς

Η πολιτική πειθώ χρησιμοποιεί σχεδόν όλους τους τρόπους πειθούς. Ειδικότερα, κάνει:

- Επίκληση στη λογική, με χρήση επιχειρημάτων και τεκμηρίων
- Επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη
- Επίκληση στο ήθος του πομπού/ομιλητή
- Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου
- Επίκληση στο ήθος του δέκτη
- Ακόμη και επίκληση στην αυθεντία

Τεχνικές-τακτικές σχεδιασμού του πολιτικού λόγου

Υπάρχουν δύο τεχνικές σχεδιασμού ενός πολιτικού λόγου:

- 1) η τεχνική της πολιτικής πειθούς, όπου ο πομπός προσπαθεί με λογικά επιχειρήματα να πείσει περί της ορθότητας των θέσεων του και
- 2) η τεχνική του δογματισμού και φανατισμού, όπου ο πομπός κινείται στα όρια της προπαγάνδας, προκειμένου να παραπλανήσει/χειραγωγήσει και χρησιμοποιεί τις τεχνικές της προπαγάνδας (βλ. «τεχνικές προπαγάνδας»).

ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Εκτός του πολιτικού λόγου υπάρχει και ο κομματικός, ο νοσηρός, δηλαδή, πολιτικός λόγος. Πρόκειται για ένα είδος στρατευμένου πολιτικού λόγου, ο οποίος χρησιμοποιεί μια ρητορική εύκολα προβλέψιμη και, γι' αυτό, χαμηλής πληροφορικότητας και μικρού ενδιαφέροντος. Τα δυο αυτά είδη πολλές φορές συνυπάρχουν και συγχέονται. Η ρητορική του κομματικού λόγου χρησιμοποιεί αντίθετες τακτικές, ανάλογα με το αν ανήκει στην κυβέρνηση ή στην αντιπολίτευση.

Τα χαρακτηριστικά του κομματικού λόγου είναι τα εξής:

1.)Επικεντρώνεται η προσοχή σε ένα θέμα που ενισχύει τη θέση του κόμματος, υποβαθμίζοντας ή αποσιωπώντας άλλα που την υπονομεύουν, μιλώντας αποκλειστικά για τις ανακολουθίες των αντιπάλων για ώστε να περάσουν απαρατήρητες οι ατασθαλίες του κόμματος, και γενικά τονίζεται μόνο ό,τι συμφέρει την παράταξη, ενώ αποσιωπούνται ακαριαία όσα φέρνουν τον ομιλητή σε δύσκολη θέση.

2.)Οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης καταξιώνουν το κόμμα που υπερασπίζονται, ενώ απαξιώνουν εντελώς τα αντίθετα κόμματα. Αντίθετα, ο λόγος της αντιπολίτευσης είναι απαξιωτικός.

3.)Ο κομματικός λόγος δεν είναι αυθόρμητος και ελεύθερος, δεν εκφράζει δημόσια διαφορετική γνώμη από εκείνη του κόμματος και του αρχηγού του και επομένως αποτελεί ένα προκατασκευασμένο και δεσμευμένο λόγο.

4.)Η χρήση ξύλινης γλώσσας, δηλαδή ενός λόγου άκαμπτου, σκληρού, απαρέγκλιτου και υποταγμένου. Δεν είναι η μορφή της γλώσσας (λεξιλόγιο, γραμματικοί τύποι, σύνταξη) που κάνει την ξύλινη γλώσσα. Είναι το περιεχόμενο του πολιτικού λόγου, οι προθέσεις, η συμμόρφωση σε προσχεδιασμένα σχήματα που χαρακτηρίζουν την ξύλινη γλώσσα.

5.) οι πολιτικοί μάς λένε ό,τι θέλουμε να ακούσουμε, γιατί οι ίδιοι οι πολίτες τους αναγκάζουμε να λένε ό,τι θέλουμε να ακούσουμε. Οι πολιτικοί δεν τολμούν να πουν ενοχλητικές αλήθειες ή να πράξουν όταν είναι στην εξουσία ό,τι θα ενοχλήσει τους πολίτες-ψηφοφόρους, έστω κι αν είναι το σωστό. Πρόκειται για το περίφημο **πολιτικό κόστος** που αποτελεί φραγμό στον πολιτικό μας λόγο και στην πολιτική πράξη γενικότερα.